

MEMORIA ANUAL DE ACTIVIDADES 2023

1. Programa trimestral de actividades de educación e divulgación ambiental celebradas no Centro de Interpretación Terras do Miño no ano 2023.
2. Visitas de 5 centros educativos ao Centro de Interpretación Terras do Miño: CPR San José, IES Sanxillao, IES Pedregal de Irimia, Máster de Actividades na Natureza da USC, IES Ollos Grandes.
3. Visitas de asociacións e colectivos ao Mazo de Santa Comba.
4. Colaboración co Programa “Coñece a túa provincia” con 25 visitas ao Centro de Interpretación Terras do Miño (os días 30 de marzo; 14, 18, 20, 21 e 25 de abril; 2, 4 16 e 30 de maio; 2, 13 e 14 de xuño; 26 de setembro; 4, 6, 11, 17 e 18 de outubro; 2, 3 e 7 de novembro) e 31 visitas ao Mazo de Santa Comba (os días 31 de marzo; 14, 19 e 27 de abril; 3, 4, 5, 10, 12, 19 e 31 de maio; 1, 6, 7, 8, 9, 16, 21, 22 de xuño; 13, 15, 21, 28, 29 de setembro; 4, 13, 17, 18, 19 e 24 de outubro; e 3 de novembro).
5. Actividades de educación e divulgación ambiental celebradas na Casa das Ínsuas de Rábade durante o ano 2023 (Curso de poda e mantemento de vimbios o 12 de febreiro; Obradoiro de vimbio vivo en maceta o 26 de febreiro; Obradoiro de poda de vimbios o 12 de marzo; Presentación do libro “Tesouro espeolóxico galego o 17 de marzo; A Insuasescola en primavera os sábados 18 e 25 de marzo e 15 e 22 de

- abril; Bioblitz nas Insuas do Miño o 13 de maio; Obradoiro de plantas medicinais, aromáticos e comestibles o 27 de maio; curso de ilustración da natureza o 28 de maio; Obradoiro de cantos de aves o 16 de xuño; Obradoiro de plantas medicinais, aromáticas e comestibles o 17 de xuño; Curso de ilustración da natureza o 25 de xuño; Xornada As bolboretas das Insuas do Miño o 8 de xullo; Insuaescola 2023 do 29 ao 31 de agosto; Itinerario “Libélulas da Terra Cha” o 3 de setembro; XVI Limpeza Simultánea de Ríos o 24 de setembro; Curso de ilustración da natureza o 24 de setembro e o 29 de outubro; Celebración do Samaín o 28 de outubro; Concerto música tradicional Troupelear o 4 de novembro; Proxección do documental “El bosque salvaje de Pardomino” o 10 de novembro; Obradoiro de feltro artesanal o 25 de novembro e Obradoiro de murais de natureza o 3 de decembro), así como recepción de visitas de centros educativos (CPR Andaina o 19 de abril, IES Francisco Aguiar o 29 de maio, CPI Luís Díaz Moreno o 1 de xuño, IES Aquis Celenis (Caldas de Reis) o 20 de xuño, alumnos do Máster Interuniversitario de Biodiversidade o 15 de setembro, alumnos do Máster en Enxeñería de Montes do Campus de Lugo o 24 de outubro, xestora da RB do Archipiélago Juan Fernández (Chile) o 17 de novembro, Colexio Compañía de María de Cangas o 17 de novembro e IES Muralla Romana de Lugo o 11 de decembro)
6. Actividades de educación e divulgación ambiental da Reserva da Biosfera Terras do Miño celebradas en varios concellos do territorio: Alfoz, Pol,

- Guitiriz, Xermade, Outeiro de Rei, O Valadouro, Muras, Ourol, e A Pastoriza.
7. Execución do acordo de custodia do territorio nas fincas propiedade da Excm. Deputación provincial de Lugo, situadas nas Insuas do Miño e Ollos de Begonte, coa Asociación Galega de Custodia do Territorio, durante a anualidade 2023.
  8. Convenio da subvención nominativa outorgada pola Deputación de Lugo á Sociedade Micolóxica Lucus para a elaboración da 10ª edición da Revista Micolucus (2023), que inclúe traballos do territorio das Reservas da Biosfera Terras do Miño e Os Ancares Lucenses.
  9. Convenio da subvención nominativa outorgada pola Deputación de Lugo á Asociación Centro de Interpretación Avifauna durante o ano 2023.
  10. Convenio da subvención nominativa outorgada pola Deputación de Lugo á Sociedade Protectora de Animais e Plantas de Lugo para axudar a sufragar os gastos do coidado dos animais acollidos nas súas instalacións durante o ano 2023.
  11. Convenio da subvención nominativa outorgada pola Deputación de Lugo á asociación Animals Help para axudar a sufragar os gastos do coidado dos animais acollidos nas súas instalacións do refuxio de Xermade durante a anualidade 2023.
  12. Convenio da subvención nominativa outorgada pola Deputación de Lugo á Asociación Provincial Lucense de Apicultura para axudar a sufragar os gastos de actividades da asociación durante o ano 2023.

13. Convenio da subvención nominativa outorgada pola Deputación de Lugo á Asociación Axuda Alimentaria Animalista para axudar a sufragar os gastos do local-almacén de alimentos para mascotas durante o ano 2023.
14. Convenio da subvención excepcional outorgada pola Deputación de Lugo á Asociación Agrogandeira e d Desenvolvemento Rural Agro Noso para a execución do “Programa divulgativo e de asesoramento sobre a forestación e reforestación como sumidoiro natural de carbono na provincia de Lugo” na anualidade 2023.
15. Colaboración entre a USC e a Deputación de Lugo no proxecto de investigación para impulsar o aproveitamento sustentable e a valorización no territorio das Reservas da Biosfera existentes na provincia de Lugo da *Árnica Montana L.*
16. Colaboración coa Secretaría MaB na elaboración dos boletíns de noticias cuatrimestrais da Rede Española de Reservas da Biosfera.
17. Emisión de informes solicitados por Augas de Galicia en relación á autorización de actuacións en dominio público hidráulico, zona de servidume e de policía de cursos fluviais na Reserva da Biosfera nos concellos de Abadín, Oourol, Mondoñedo e Alfoz.
18. Aprobación e execución da convocatoria da liña de subvencións en concorrencia competitiva para proxectos de posta en valor do patrimonio natural, cultural e paisaxístico das Reservas da Biosfera Terras do Miño e Os Ancares Lucenses durante a anualidade 2023,

dotada con 60.000 € para entidades sen ánimo de lucro da Reserva da Biosfera Terras do Miño.

19. Colaboración co Concellos Láncara durante a anualidade 2023 na diagnose, estudo de alternativas, dimensionamento e redacción dos pregos técnicos relativos á xestión dos fluxos de recollida de residuos municipais e cos Concellos de Muras e Samos en relación aos puntos limpos.
20. Colaboración coa Fundación Secretariado Gitano, para o uso das parcelas de propiedade provincial pertencentes a zona do Paseo do Rato e área verde do Sagrado Corazón-Paradai, durante o ano 2023, para realizar actividades de mantemento e conservación dentro do marco do “Programa TánDEM”, así como o uso do Centro de Interpretación Terras do Miño.
21. Autorización a Sinergias Sostenibles Resiforest para a execución dos traballos de adecuación do piñeiral de *Pinus radiata* e execución do estudo sobre o potencial do aproveitamento resineiro, nunha parcela do Paseo do Rato propiedade da Deputación de Lugo durante as anualidades 2023 e 2024.
22. Execución durante a anualidade 2023 do proxecto do órgano de xestión da Reserva da Biosfera Terras do Miño, aprobado na convocatoria da Xunta de Galicia, en réxime de concorrencia competitiva, das axudas para actuacións por parte dos órganos de xestión das reservas da biosfera de Galicia con cargo ao Plan de Recuperación, Transformación e

- Resiliencia (PRTR), financiado pola Unión Europea–NextGenerationEU, para os anos 2022 e 2023.
23. Asistencia ao Webinar do Programa “Emprendeverde en Reservas da Biosfera” organizado pola Fundación Biodiversidad do Ministerio para a Transición Ecolóxica e o Reto Demográfico o 13 de xaneiro de 2023.
  24. Traslado do informe solicitado polo Sindicato Labrego Galego e por ADEGA en relación ao proxecto de interese autonómico denominado Parque Eólico Picato en xaneiro de 2023.
  25. Traslado do informe solicitado polo Sindicato Labrego Galego e por Petón do Lobo en relación á explotación mineira San Acisclo no termo municipal de Muras na Reserva da Biosfera Terras do Miño en xaneiro de 2023.
  26. Emisión do informe solicitado pola Comunidade de Montes Veciñais en Man Común (CMVMC) Granda Abilleira e Salgueiros para unha primeira forestación de terras non agrícolas con coníferas no concello de Castro de Rei en xaneiro de 2023.
  27. Informe Layman de fin do proxecto LIFE IN COMMON LAND “Xestión en común da terra, un modelo sostible de conservación e desenvolvemento rural en Zonas Especiais de Conservación” presentado en febreiro de 2023.
  28. Participación nas reunións do Consello Provincial de Turismo celebradas os días 17 de febreiro, 12 de setembro e 12 de decembro de 2023.

29. Asistencia á presentación do 24 de febreiro de 2023 do informe preliminar do Comité Científico do Comité Español do Programa MaB sobre os parques eólicos e fotovoltaicos nas Reservas da Biosfera Españolas e remisión de aportacións.
30. Colaboración coa Fundación Secretariado Gitano e o programa TándEM na plantación de árbores froiteiras no entorno do Centro de Interpretación Terras do Miño o 21 de marzo de 2023.
31. Celebración do Día da Árbores coa plantación de 20 castiñeiros no Paseo do Rato e entrega de árbores autóctonas aos asistentes o 25 de marzo de 2023.
32. Presentación de informe sobre o expediente de actualización do proxecto da Rolda Leste de Lugo. Treito II: LU-530 - N-VI (clave LU/21/030.01) solicitado pola Axencia Galega de Infraestruturas en abril de 2023.
33. Admisión da solicitude de acceso á información ambiental realizada por varios membros do Órgano de Participación da Reserva da Biosfera Terras do Miño (Asociación de Amigos de Patrimonio de Castroverde, ADEGA e Sociedade Micolóxica Lucus) en relación ao informe sobre o expediente de actualización do proxecto da Rolda Leste de Lugo. Treito II: LU-530 - N-VI (clave LU/21/030.01) en abril de 2023.
34. Presentación de recurso de alzada en abril de 2023 ante a Conselleira de Medio Ambiente, Territorio e Vivenda contra a Resolución do 27 de febreiro de 2023, da Dirección Xeral de Patrimonio Natural, pola que se

- incluían catrocentas zonas húmidas no Inventario de zonas húmidas de Galicia.
35. Colaboración co Consorcio Centro Asociado da UNED coa autorización de uso do Centro de Interpretación Terras do Miño para a organización dun obradoiro de título “Sostenibilidade e cultivos ecolóxicos”, para os días 17, 18, 19, 24, 25 e 26 de abril e 8 e 9 de maio de 2023.
  36. Presentación de informes solicitados polo órgano sustantivo autonómico nos procedementos de avaliación ambiental nos expedientes de tramitación dos parques eólicos e as súas infraestruturas asociadas: Serra da Piñeira, Oourol II, Hepotas II, Escoiras, Serra do Furco, San Cristovo, As Louseiras, Penas Pardas, Santuario, Graxón, Carballal, Pena do Pico, e LAT SET Navallos–SET Punago.
  37. Asistencia á reunión entre o Consello Científico e os xestores das Reservas da Biosfera de Galicia o 27 de abril de 2023 para a aplicación do sistema de indicadores da Rede Española de Reservas da Biosfera durante o período 2021–2022.
  38. Remisión da información solicitada ao Consello Científico durante o mes de maio de 2023 para a 2ª revisión decenal da Reserva da Biosfera Terras do Miño (2013–2022), a cal foi remitida en sentido favorable polo Comité Español do Programa MaB á Unesco en setembro de 2023.
  39. Titorización de prácticas externas curriculares de 3 alumnos do Máster Oficial en Dirección de Proxectos da Universidade de Santiago de Compostela (USC) durante os meses de maio, xuño e xullo de 2023, que

- colaboraron coa Reserva da Biosfera e coa Rede Mundial de Reservas da Biosfera de Montaña.
40. Participación na reunión da Rede Mundial de Reservas da Biosfera de Montaña celebrada virtualmente o 24 de maio de 2023.
  41. Celebración do Día Mundial do Medio Ambiente a semana do 5 de xuño de 2023 con actividades de educación ambiental para nenos no Pazo de San Marcos, Xardíns da Deputación de Lugo e Centro de Interpretación Terras do Miño.
  42. Asistencia ao curso “Poden as Reservas da Biosfera Españolas avanzar cara modelos enerxéticos distintos: limpos, xustos, identitarios?” do 21 ao 23 de xuño de 2023 no Ceneam (Valsáin, Segovia).
  43. Organización dunha xornada de voluntariado de recollida de residuos o 8 de xullo no Paseo do Rato en Lugo, no marco do Proxecto LIBERA de SEO/Birdlife, en alianza con Ecoembes.
  44. Participación o 19 de xullo de 2023 no programa da televisión rexional Porto Canal sobre o Eixo Atlántico para abordar o funcionamento das Reservas da Biosfera Terras do Miño e Os Ancares Lucenses.
  45. Colaboración coa Secretaría MaB na elaboración dunha Guía de variedades de queixos e produtos lácteos da Rede Española de Reservas da Biosfera en xullo de 2023.
  46. Aprobación en setembro de 2023 da 5ª convocatoria para a concesión de autorizacións de uso das hortas urbanas ecolóxicas do Parque do río Rato.

47. Participación na feira de turismo Expocidades do Eixo Atlántico celebrada en Valongo do 6 ao 10 de setembro de 2023.
48. Participación na 22ª reunión ordinaria do Consello de Xestores da Rede Española de Reservas da Biosfera celebrada os días 12, 13 e 14 de setembro de 2023 en Las Rozas (Comunidade de Madrid).
49. Participación na 24ª reunión virtual ordinaria do Comité Español do Programa MaB celebrada o 20 de setembro.
50. Asistencia á xornada da EGAP sobre “Réxime xurídico da enerxía eólica na Comunidade Autónoma de Galicia: perspectiva xurisdiccional e administrativa” celebrada en Santiago de Compostela o 21 de setembro de 2023.
51. Participación en clase online o 25 de setembro de 2023 e recepción de alumnado das materias de "Planificación e Xestión de espazos naturais" dos Máster de Enxeñería Ambiental e Enxeñería de Montes da USC o 24 de outubro de 2023 na Casa das Insuas e presentación do modelo de xestión das Reservas da Biosfera Terras do Miño e Os Ancares Lucenses.
52. Carta de apoio ao Proxecto ESCOPA (obxectivo: estimulación do coñecemento dos polinizadores impulsando ferramentas formativas e informativas) presentado pola Asociación Corripa en outubro de 2023 á convocatoria de axudas da Fundación Española para a Ciencia e a Tecnoloxía para fomento da cultura científica, tecnolóxica e da innovación 2023.

53. Celebración das Xornadas Micolóxicas a semana do 16 de outubro de 2023 no Salón de Actos da Deputación de Lugo e no Paseo do Rato, en colaboración coa Sociedade Micolóxica Lucus.
54. Colaboración na publicación do libro “Árbores senlleiras da provincia de Lugo”, elaborado por Antonio Rigueiro e Gaspar Bernárdez Villegas e presentado no Salón de Actos da Deputación o 30 de outubro de 2023.
55. Asistencia a Feira Xantar 2023 – 24º Salón Internacional de Turismo Gastronómico celebrado en novembro de 2023 en Ourense.
56. Participación no II Congreso da Rede IberoMaB celebrado en Copán (Honduras) do 30 de outubro ao 4 de novembro de 2023.
57. Recepción da técnico xestora da Reserva da Biosfera Archipiélago de Juan Fernández (Chile) os días 16 e 17 de novembro de 2023.
58. Participación no Grupo de Traballo do Consello de Xestores do Proxecto “Tapiz de refranes” o 14 novembro de 2023.
59. Colaboración na organización do Ciclo de Conferencias Luis Asorey en colaboración coa Real Academia Galega de Ciencias e a USC entre os días 13 e 22 de novembro de 2023 sobre “Os soutos de castiñeiros: ecosistemas multifuncionais”.
60. Publicación de publrreportaxe no diario “El Progreso” e “La Voz de Galicia” o día 26 de novembro de 2023 sobre as Reservas da Biosfera Terras do Miño e Os Ancares Lucenses e a convocatoria de subvencións en concorrencia competitiva para entidades sen ánimo de lucro.

61. Colaboración na publicación “Guía micolóxica básica da provincia de Lugo”, de Julián Alonso Díaz, José Castro Ferreiro, Mª Cristina García-Achave Puente e Antonio Rigueiro Rodríguez e presentado no Salón de Actos da Deputación o 30 de novembro de 2023.
62. Participación como ponentes na xornada virtual da Federación Española de Municipios e Provincias (FEMP) o 13 de decembro de 2023 sobre o proxecto “LIBERA, Unidos contra a Basuraleza” da FEMP, Ecoembes e SEO/BirdLife.